

cii penale, în speranța că societatea este pregătită și capabilă să le implementeze, totuși realitatea ne arată că nu este așa.

Referințe bibliografice

1. *Codul penal al Republicii Moldova* (adoptat de Parlamentul RM la 18.04.2002) În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 128-129.
2. Bejan O., Bujor V., *Interes și crimă*, Chișinău, 2004,
3. Bujor V., Vdovicenco O., *Unele aspecte vizînd elaborarea normelor de drept penal*, În: *Legea și viața*, 2009, nr. 8.
4. Jipa Alexandra Cristina, În: *Drept penal*, 2009, București.
5. Curtea Supremă de Justiție. *INFORMAȚIE privind activitatea instanțelor judecătorești pe anul 2010* <http://www.csj.md/content.php?menu=1778&lang=5>
6. Curtea Supremă de Justiție. *INFORMAȚIE privind activitatea instanțelor judecătorești pe anul 2009* <http://www.csj.md/content.php?menu=1778&lang=5>
7. MAI R. Moldova. *Analiza infracțiunilor pe anii precedenți* http://www.mai.md/inf_analize
8. Bujor Valeriu. *Probleme de Drept penal în contextul integrării europene*. Conferința științifică internațională „Probleme actuale ale științei dreptului penal și criminologiei în spațiul postcomunist”, Chișinău, 29-30 noiembrie, 2002.

TRIBUȚIILE AUTORITĂȚII TUTELARE ÎN PROCESUL DE ADMINISTRARE A PATRIMONIULUI MINORULUI

Angela ROMANCIUC,
doctorandă

SUMMARY

Guardianship for minors' is a legal care institution where a person called a guardian or trustee is required to exercise parental rights and obligations of a minor child whose parents are deceased or unable to exercise their duties to protect his interests. The guardian's protection is in the same way like through parents, it consists of rights and obligations that the tutor has on minors, and asset a side consisting of rights and obligations which guardian exercises and fulfills them concerning the child's property. Asset side of protecting minors and persons lacking legal capacity consists of guardian's rights and obligations to respect it's administration of the guardianship. This requires that he has a big responsibility in using , perseveration or alienation the property that belongs to the child.

REZUMAT

Tutela este o instituție juridică de ocrotire a minorilor, în virtutea căreia o anumită persoană denumită tutore sau curator este chemată să exercite drepturile și obligațiile parintești față de un copil minor, ai cărui părinți sînt decedați ori în imposibilitate de a-și exercita îndatoririle în vederea protejării intereselor copilului. La fel ca și conținutul ocrotirii minorului prin părinți, cel al ocrotirii lui prin tutelă este format dintr-o latură personală, alcătuită din drepturi și obligații pe care tutorele le are cu privire la persoana minorului, și o latură patrimonială, compusă din drepturile și obligațiile pe care tutorele le exercita și le îndeplinește privitor la bunurile copilului. Latura patrimonială a ocrotirii minorului și persoanei lipsite de capacitate de exercițiu constă în drepturile și obligațiile tutorelui privind administrarea patrimoniului celui tutelat. Aceasta presupune acțiunile pe care le desfășoară tutorele în scopul utilizării, conservării sau înstrăinării bunurilor ce aparțin tutelatului.

Tutela minorului este o instituție juridică prin care se asigură, de către persoana numită *tutore*, protecția persoanei și a patrimoniului copilului care este, temporar sau definitiv, lipsit de ocrotirea părinților săi sau care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora. La fel ca și conținutul ocrotirii minorului prin părinți, cel al ocrotirii lui prin tutelă este format dintr-o latură personală, alcătuită din drepturi și obligații pe care tutorele le are cu privire la persoana minorului, și o latură patrimonială, compusă din drepturile și obligațiile pe care tutorele le exercită și le îndeplinește privitor la bunurile copilului.

Tutela ca instituție de ocrotire a minorilor este o instituție nouă pentru Codul civil. Anterior această instituție era reglementată de CCF/1969 (art. 126-153). Odată cu intrarea în vigoare a Codului familiei la 26.10.2000, instituția tutelei a rămas să fie reglementată în acest act normativ numai în măsura în care ea este privită ca o forma de ocrotire a minorilor rămași fără grija parintească.

Ocrotirea părintească este mijlocul natural și firesc de ocrotire a minorilor și constă în totalitatea drepturilor și îndatoririlor pe care le au părinții față de copiii lor minori, indiferent dacă aceștia provin din căsătorie sau din afara

căsătoriei, ori dacă aceștia sînt de proveniență naturală sau adoptați.

Tutela și curatela asupra minorilor se instituie în caz de deces al părinților, în caz de decădere a părinților din drepturile părintești în baza art. 67 din Codul familiei, în caz de luare a copilului de la părinți fără decăderea lor din drepturile părintești în baza art. 71 din Codul familiei, în cazul în care părinții nu trăiesc împreună cu copilul și nu participă la educația și întreținerea lui din motive neîntemeiate, în cazul cînd părinții sînt declarați incapabili de către instanța judecătorească și în alte cazuri cînd o cer interesele copilului, inclusiv la cererea părinților. Tutela reprezintă o sarcină gratuită și obligatorie, în virtutea căreia o anumită persoană denumită *tutore* sau *curator* este chemată să exercite drepturile și obligațiile părintești față de un copil minor, ai carui părinți sînt decedați ori în imposibilitate de a-și exercita îndatoririle.

Din prevederile textelor citate se desprinde ideea că ocrotirea minorului prin tutelă este o măsură subsidiară ocrotirii părintești, care are însă întîietate între formele protecției alternative.

În doctrină s-a exprimat opinia că drepturile și obligațiile tutorelui cu privire la persoana minorului au același conținut ca și drepturile și obligațiile părintești.

În ceea ce ne privește, nu susținem acest punct de vedere. Este adevărat că tutela îndeplinește funcțiile ocrotirii părintești, dar aceasta nu înseamnă că drepturile și obligațiile tutorelui privitoare la persoana minorului sînt identice cu cele ale părinților firești, fiind doar asemănătoare cu acestea, întrucît în cazul instituirii tutelei nu are loc un transfer al drepturilor și

obligațiilor părintești către tutore, așa cum se întîmplă în cazul adopției.

În continuare vom încerca să arătăm că ocrotirea persoanei minorului prin tutelă are un conținut mai restrîns decît cel al ocrotirii părintești. În plus, în anumite situații unele dintre drepturile părintești privitoare la persoana minorului coexistă cu drepturile și obligațiile tutorelui pe latura personală. Pe toată durata ocrotirii minorului prin tutelă, obligația de a crește copilul revine tutorelui. Tutorele nu are însă obligația de întreținere a copilului. Cheltuielile necesare pentru întreținerea minorului se acoperă din veniturile acestuia, stabilește art. 127 alin. 2 Codul familiei. În continuare, același articol arată că în cazul în care veniturile minorului nu sînt îndestulătoare, autoritatea tutelară va dispune vînzarea bunurilor minorului.

Codul civil reglementează drepturile patrimoniale ale minorului, și anume drepturile de posesie, folosință și dispoziție a bunurilor care îi aparțin cu drept de proprietate.

Tutorele, din momentul numirii lui în această funcție, reprezintă interesele persoanei tutelate. Între tutore și persoana tutelată există o autonomie patrimonială, adică tutorele nu are drept de proprietate asupra bunurilor persoanei tutelate și cel de sub tutelă nu are drept de proprietate asupra bunurilor tutorelui, de aceea este și firesc ca efectele actelor juridice încheiate de tutore să se răsfrîngă asupra patrimoniului persoanei tutelate. Prin acțiunile sale tutorele completează capacitatea de exercițiu a minorului în vîrsta de pînă la 14 ani și în așa mod cel de sub tutelă poate în deplină măsură să-și re-

alizeze drepturile personale nepatrimoniale și cele patrimoniale.

Tutela este o sarcină socială, de onoare și de încredere, de aceea tutorele încheie fără mandat în numele și în interesul persoanei tutelate actele juridice necesare.

Privitor la bunurile minorului, tutorele are aceleași obligații ca și părinții firești ai acestuia.

Conform Codului civil al RM, art. 41, al. 1, tutorele administrează și dispune eficient de bunurile celui pus sub tutelă, în numele acestuia, dacă nu este numit un administrator al bunurilor. Latura patrimonială a ocrotirii minorului constă în drepturile și obligațiile tutorelui cu privire la administrarea patrimoniului celui tutelat. Aceasta presupune acțiunile pe care le desfășoară tutorele în scopul utilizării, conservării sau înstrăinării bunurilor ce aparțin celui pus sub tutelă. Scopul administrării bunurilor celui aflat sub tutelă este eficiența, ceea ce presupune că tutorele trebuie să utilizeze bunurile doar în interesele celui pus sub tutelă și în conformitate cu legea să întrebunțeze veniturile și fructele dobîndite din patrimoniu pentru binele tutelatului; dacă este necesar, să efectueze acte de conservare a bunurilor sau acte de înstrăinare. În cazul numirii unui administrator asupra bunurilor minorului, tutorele administrează și dispune doar de bunurile rămase în gestiunea sa. El poate încheia în numele minorului și pentru folosul lui acte de dispoziție cu excepția celor prevazute la art. 43 Cod civil.

Conform al. (2), la numire tutorele, în prezența reprezentantului autorității tutelare, inventariază bunurile celui pus sub tutelă și prezintă autorității tutelare inventarul spre aprobare. Pentru a asigura o administrare eficientă

a bunurilor, autoritatea tutelară trebuie să dispună de o informație completă privind patrimoniul celui pus sub tutelă. Inventarierea presupune enumerarea tuturor bunurilor, descrierea fiecăruia în parte, evaluarea lor, ținându-se cont de perioada de folosință a lor, uzura, costul total al bunurilor în bani. La întocmirea procesului-verbal privind inventarierea, este obligatorie prezența reprezentantului autorității tutelare, care semnează inventarul după ce ultimul se prezintă autorității tutelare spre aprobare. Procesul-verbal se întocmește în două exemplare, dintre care unul se păstrează la autoritatea tutelară în dosarul celui tutelat, iar al doilea – la tutore, ceea ce asigură posibilitatea controlului asupra îndeplinirii de către tutore a obligației prevăzute la alineatul 1 al prezentului articol.

Sumele cuvenite celui pus sub tutelă, sub formă de pensie, ajutor, pensie alimentară și alte venituri curente, se primesc și se cheltuiesc de către tutore pentru întreținerea celui pus sub tutelă. Minorii lipsiți de grija părintească, de regulă, beneficiază de pensie pentru pierderea întreținătorului, dacă au decedat părinții sau unul dintre ei, de pensie alimentară dacă părinții sau unul dintre ei nu locuiesc împreună cu copilul, de indemnizații sau ajutoare materiale plătite din sistemul asigurărilor sociale de stat. Cei lipsiți de capacitate de exercițiu la fel pot beneficia de o pensie pentru invaliditate, pensie pentru limită de vârstă, indemnizație de șomer sau alte indemnizații prevăzute de legislație.

Izvor al veniturilor curente a celui tutelat pot fi și dividendele primite de el din acțiunile care îi aparțin, dobânda la banii depuși într-o instituție bancară și alte mi-

loace provenite din gestionarea averii lui. Toate sumele cuvenite celui pus sub tutelă le primește tutorele și trebuie să dispună de ele în așa mod, ca cel tutelat să fie asigurat cu cele necesare traiului (hrană, locuință, îmbrăcăminte, asistență medicală, instruire etc.).

Daca veniturile curente sau mijloacele bănești ale celui pus sub tutelă nu sînt suficiente pentru acoperirea tuturor cheltuielilor necesare, acestea pot fi acoperite din contul bunurilor lui, cu acordul autorității tutelare.

Tutorele este dator să întocmească și să prezinte anual autorității tutelare un raport privind modul în care s-a îngrijit de cel pus sub tutelă și despre administrarea și disponerea de bunurile acestuia.

Dacă cel pus sub tutelă dispune de un patrimoniu valoros și care necesită o grijă permanentă, cum ar fi bunuri imobile, terenuri de pământ, întreprinderi, titluri de valoare etc. autoritatea tutelară alege o persoană cu care se încheie un contract de administrare fiduciară, reglementat de cap. XIV Cod civil, cu particularitățile instituției tutelei și curatelei. Acest fel de contract este unul nou pentru legislația civilă, deoarece anterior putea fi numit un tutore, altul decît cel care ocrotește persoana tutelată, doar în cazul în care aceasta dispunea de bunuri ce nu se aflau la domiciliul persoanei de sub tutelă (art. 136 CCF/1969).

Administrarea fiduciară este o activitate de încredere și de sine stătătoare a persoanei desemnate de autoritatea tutelară ca manager fiduciar în scopul realizării cît mai efective a drepturilor persoanei tutelate și în interesele acesteia. Drepturile și obligațiile administratorului fiduciar sînt asemănătoare cu cele ale tutorelui. De aceea la

numirea lui, de regulă, se cere să fie respectate aceleași cerințe ca și la numirea tutorelui (curatorului), ba chiar mai mult – și cerințe adăugătoare ce țin de profesionalismul persoanei, pentru a dobîndi rezultate mai eficiente. Bunurile persoanei de sub tutelă, care sînt obiect al contractului, sînt separate de bunurile administratorului fiduciar în mod obligatoriu. Faptul se dă publicității care se menține pentru toată perioada contractului. Bunurile trasise în administrare fiduciară nu pot fi urmărite pentru obligațiile personale ale managerului fiduciar care nu reies din contract. Administratorul fiduciar gestionează bunurile în nume propriu, dar pe riscul și contul celui tutelat. Activitatea lui poate fi gratuită sau remunerată.

Dacă în administrare fiduciară a fost transmisă numai o parte din averea celui tutelat, tutorele va îngriji de persoana celui tutelat și își va păstra împuternicirile asupra părții patrimoniului care nu a fost transmis, adică va avea grijă ca bunurile să fie păstrate, conservate în caz de necesitate, îmbunătățite dacă o permit veniturile, să fie folosite conform destinației etc.

Administratorul fiduciar, la fel ca și tutorele, pentru încheierea actelor juridice prevăzute la art. 42 Cod Civil din numele minorului și a persoanei lipsite de capacitate de exercițiu și încuviințarea încheierii actelor juridice de către minorii în vîrsta de la 14 la 18 ani și persoanelor limitate în capacitate de exercițiu are nevoie de permisiunea prealabilă a autorității tutelare. El nu poate încheia, nici chiar cu permisiunea autorității tutelare, acte juridice cu titlu gratuit prin care cel pus sub tutelă sau curatelă se obligă sau renunță la drepturi. În deplină măsură sînt

aplicate față de administratorul fiduciar și prevederile alin. 3 art. 43 Cod civil privind interdicția de a încheia acte juridice cu soțul și rudele sale și ale lui pînă la gradul al patrulea inclusiv.

Administrarea fiduciară a proprietății celui pus sub tutelă încetează în cazul încetării tutelei, în conformitate cu art. 46 și art. 47 Cod civil. Încetarea unilaterală și prealabilă a contractului de administrare fiduciară nu se admite decît în cazurile prevăzute la art. 1059 Cod civil și în cazul decesului persoanei tutelate sau a administratorului fiduciar, ori a recunoașterii lui ca fiind incapabil, absent fără veste sau limitat în capacitate de exercițiu.

Persoanele care se află sub tutelă pot avea diferite venituri: o sumă de bani primită ca moștenire, pensie alimentară de la părinții care locuiesc separat de copiii minori, cîștiguri proprii etc. Sumele care depășesc necesitățile curente pentru întreținerea celui de sub tutelă se depun pe numele lui la o instituție financiară. Legislația în vigoare nu prevede care este mărimea ceea alin. 1 art. 45 poate fi aplicat în cazurile cînd veniturile depășesc considerabil cheltuielile pentru întreținerea, lecuirea, odihna persoanei tutelate și administrarea patrimoniului ei. Pentru a dispune de sumele depuse pe cont pe numele tutelatului la instituția financiară, tutorele (curatorul) are nevoie de acordul autorității tutelare. Autoritatea tutelară încuviințează eliberarea banilor din instituția financiară doar în cazurile în care s-a controlat că ei vor fi folosiți în interesul și pentru binele celui pus sub tutelă. Minorul care a implinit vîrsta de 14 ani poate singur dispune de sumele aflate la contul lui, dar cu încuviințarea,

exprimată printr-o cerere scrisă, a curatorului. Minorul care a atins vîrsta de 14 ani și singur a depus banii la instituția financiară pe numele său poate dispune de bani de sine stătător (art. 21, alin. 2, lit. c) Cod Civil). Dar și aici el poate fi limitat, dacă se va stabili că cheltuielile banii fără rost ori în dauna sănătății și intereselor sale.

Tutela este o relație de familie și minorul locuiește, de regulă, în familia tutorelui. Tutorele poate să-l întrețină din sursele proprii, iar sumele primite pentru întreținerea minorului sub formă de pensie de urmaș, de pensie alimentară, indemnizații etc. pot fi depuse la cont pe numele minorului. Pe măsura nevoilor apărute în familie, tutorele poate ridica aceste sume, fără încuviințarea autorității tutelare. Al. 2 art. 45 Cod civil stipulează că sumele curente necesare întreținerii se trec într-un cont separat, însă regulile instituțiilor bancare nu prevăd modalitatea de separare a sumelor depuse pe numele minorului ce depășesc necesitățile întreținerii și sumele necesare întreținerii. Deci problema poate fi rezolvată numai printr-un control strict al activității tutorilor din partea autorității tutelare și prin conlucrarea lor cu instituțiile financiare.

Referințe bibliografice

1. *Codul civil al Republicii Moldova* din 06.06.2002. Publicat la 22.06.2002 în Monitorul Oficial al RM nr. 82-86.
2. *Codul familiei al Republicii Moldova* din 26.10.2000. Publicat la 26.04.2001 în Monitorul Oficial al RM, nr. 47-48.
3. *Legea nr. 338-XIII din 15.12.1994 privind drepturile copilului*. Publicată la 02.03.1995 în Monitorul Oficial al RM, nr. 013.

4. Emese Florian. *Dreptul Familiei*, București: Editura C.H. Beck, 2006.

5. Rusu Marcel I. *Considerații cu privire la atribuțiile autorității tutelare*, în: *Pandectele Romane*, nr. 2, 2005.

6. Tomescu Milena. *Dreptul familiei. Protecția copilului*, București: Editura All Beck, 2005.